

Sygn. akt III AUa 833/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Wojciech Bzibziak (spr.)
Sędziowie	SSA Alicja Kolonko SSA Witold Nowakowski
Protokolant	Michał Eksterowicz

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2019 r. w Katowicach

sprawy z odwołania J. P. (J. P.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji ubezpieczonego J. P.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach

z dnia 15 grudnia 2017 r. sygn. akt X U 577/17

oddala apelację.

/-/ SSA A.Kolonko /-/ SSA W.Bzibziak /-/ SSA W.Nowakowski

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 833/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 stycznia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. dokonał rozliczenia emerytury ubezpieczonego J. P. w związku z osiągniętym przez niego w 2014 roku przychodem, który wyniósł 98.266,86 zł i przekroczył wyższą kwotę graniczną ustaloną dla tego roku, tj. 59.099 zł, łącznie o kwotę 39.167,86 zł. Osiągnięty przez niego przychód uzasadniał zawieszenie łącznej kwoty świadczenia za rok 2014 na kwotę 58.523,48 zł, w tym za okres od 1 stycznia 2014 r. do 28 lutego 2014 r.

o 9.359,48 zł, od 1 marca 2014 r. do 30 kwietnia 2014 r. o 9.509,24 zł, od 1 maja 2014 r. do 31 października 2014 r. o 29.676 zł i od 1 listopada 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. o 9.978,76 zł. W konsekwencji organ rentowy stwierdził, że J. P. pobrał nienależne świadczenie w łącznej wysokości 52.961,96 zł.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony działający przez pełnomocnika będącego radcą prawnym domagał się jej zmiany i stwierdzenia braku obowiązku zwrotu otrzymanych świadczeń oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Wniósł także o zobowiązanie ZUS do przedstawienia podstaw i sposobu ustalenia przychodu osiągniętego przez niego w 2014 r., dopuszczenie oraz przeprowadzenie dowodu z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy o sygn. X U 2226/14 oraz o dopuszczenie dowodów z dokumentów wskazanych w treści odwołania.

Pełnomocnik odwołującego się zarzucił:

- 1) niewyjaśnienie wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności i żądanie zwrotu świadczenia za okres przekraczający 12 miesięcy kalendarzowych w sytuacji, gdy ZUS posiadał informacje o uzyskiwaniu przez ubezpieczonego przychodu skutkującego zawieszeniem wypłaty świadczenia,
- 2) naruszenie art. 138 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Podkreślił, że wysokość uzyskiwanego przez J. P. wynagrodzenia z tytułu umowy o pracę powodowała, iż organ rentowy powinien zawiesić jego prawo do emerytury. Niezależnie od dochodu otrzymywanego z tytułu świadczenia pracy ubezpieczony uzyskiwał przychód z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, o czym również wiedział organ rentowy. Pełnomocnik skarżącego wywiódł, że w sprawie znajduje zastosowanie art. 138 ust. 4 ustawy emerytalnej, bowiem zarówno jego pracodawca, jak i on sam informowali ZUS o uzyskiwanych przez niego przychodach.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podając okoliczności wskazane w zaskarżonej decyzji.

Wskazał nadto, że w oświadczeniu o osiągnięciu przychodu złożonym przez J. P. w dniu 14 maja 2014 r. znajduje się pouczenie o okolicznościach, których wystąpienie powoduje zmniejszenie lub zawieszenie świadczenia. Podano w nim również, że celem ustalenia, czy osiągnięty przychód uzasadnia wypłatę świadczenia w pełnej lub w zmniejszonej wysokości, ubezpieczony jest zobowiązany do końca lutego każdego roku powiadomić ZUS o łącznej kwocie przychodu osiągniętego w poprzednim roku kalendarzowym.

Organ rentowy podkreślił, że w latach 2011-2013 J. P. pozostawał w błędnym przekonaniu, iż do rozliczenia pobieranego przez niego świadczenia nie uwzględnia się dochodu osiąganego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, gdy przynosi ona straty. Jednak z uwagi na toczące się postępowanie o sygn. X U 2226/14 taką wiedzę nabył, a mimo to nie złożył stosownego oświadczenia o zawieszeniu emerytury. ZUS wskazał, że zawieszenie z urzędu wypłaty emerytury nie znajdowałoby prawnego uzasadnienia, a nadto byłoby podjęte wbrew oświadczeniu ubezpieczonego.

Pełnomocnik skarżącego, ustosunkowując się do odpowiedzi na odwołanie wskazał, że oświadczenie z dnia 14 maja 2014 r., w którym ubezpieczony zaznaczył, iż zamierza osiągnąć przychód w wysokości powodującej zmniejszenie świadczenia, zostało złożone jeszcze przed odwołaniem od decyzji organu rentowego w związku z osiąganym przez niego przychodem w latach 2011-2013, a to ze względu na błędne przekonanie, iż ponoszone w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą straty powodują, że nie jest on zobowiązany wykazywać przed organem rentowym przychodów z tego tytułu. Podał nadto, że ZUS otrzymał zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za rok 2014 wystawione przez KWK (...) w dniu 15 kwietnia 2015 r. Już sama wysokość wynagrodzenia wskazana w tym zaświadczeniu (przychód ze stosunku pracy) dawała ZUS podstawę do zawieszenia wypłaty

świadczenia. Zaświadczenie to zostało doręczone organowi rentowemu w trakcie toczącego się postępowania o sygn. X U 2226/14 i znajduje się w aktach rentowych. Niezależnie więc od wysokości przychodu osiąganego przez niego w związku

z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą, ZUS – na podstawie samego tylko zaświadczenia pracodawcy – miał wystarczającą wiedzę na temat wystąpienia okoliczności powodujących zawieszenie prawa do emerytury.

Dodatkowo w trakcie postępowania przed Sądem Okręgowym w Katowicach J. P. zeznał, że prowadzi działalność gospodarczą, a więc organ rentowy, będąc stroną tego postępowania, dysponował wiedzą zarówno o przychodach ze stosunku pracy,

jak i o przychodach w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Organ rentowy w piśmie z dnia 19 czerwca 2017 r. podkreślił, iż ubezpieczony, będąc w błędnym przekonaniu, że do rozliczenia emerytury nie uwzględnia się działalności gospodarczej, gdy ta przynosi straty, utajnił w oświadczeniu z dnia 14 maja 2014 r. fakt prowadzenia działalności gospodarczej i tym samym wprowadził ZUS w błąd wobec wskazywania umowy o pracę, jako jedynego źródła dochodu. Dopiero po zakończeniu postępowania o sygn. X U 2226/14 i otrzymaniu akt rentowych organ rentowy mógł wdrożyć postępowanie o rozliczenie emerytury za rok 2014 z uwzględnieniem dochodu z prowadzonej działalności gospodarczej. Oświadczenie o osiągnięciu przychodu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej ubezpieczony złożył dopiero w dniu 14 listopada 2016 r. - przed tą datą ZUS pozostawał w przekonaniu, że nie prowadzi on żadnej działalności gospodarczej.

Wyrokiem z dnia 15 grudnia 2017 r., sygn. akt X U 577/17 Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił odwołanie J. P..

Na podstawie akt rentowych oraz akt sprawy o sygn. X U 2226/14 ustalił Sąd,

że ubezpieczony ur. (...), w okresie od 15 lipca 1985 r. do 31 października 2014 r. pozostawał w zatrudnieniu w ramach stosunku pracy w (...) S.A.

w K., Oddział KWK (...). Począwszy od 2008 r. prowadzi ponadto pozarolniczą działalność gospodarczą będąc agentem ubezpieczeniowym.

W dniu 20 grudnia 2010 r. złożył wniosek o emeryturę wraz z oświadczeniem

o osiągnięciu przychodu z tytułu pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy oraz pozarolniczej działalności zaznaczając, iż jego zamiarem jest osiągnięcie przychodu

w wysokości powodującej zawieszenie świadczenia. Na tej podstawie decyzją z dnia

13 stycznia 2011 r. organ rentowy przyznał mu emeryturę górniczą począwszy od 8 grudnia 2010 r. Jednocześnie zawiesił wypłatę świadczenia z powodu osiągnięcia przychodu w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. W punkcie VI tej decyzji zawarte było pouczenie, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu w razie osiągnięcia przychodu z tytułu zatrudnienia, służby lub innej pracy zarobkowej, albo prowadzenia pozarolniczej działalności. Wyjaśniono tam, iż za przychód osiągnięty z tytułu pozarolniczej działalności uważa się przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne. Z punktu VII pouczenia wynikało, iż emerytura podlega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu przekraczającego kwotę 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Natomiast w przypadku osiągnięcia przez osobę uprawnioną do świadczenia przychodu w kwocie przekraczającej 70% tego wynagrodzenia, nie więcej niż 130% tej kwoty, świadczenie ulega zmniejszeniu o kwotę przekroczenia, nie większą jednak niż kwota maksymalnego zmniejszenia. Kwoty maksymalnych zmniejszeń ogłasza Prezes ZUS w formie komunikatu w Monitorze Polskim – przed terminem waloryzacji świadczeń. Zgodnie z pouczeniem zawartym w punkcie VIII decyzji zobowiązano ubezpieczonego

do powiadomienia organu rentowego o osiągnięciu przychodu wymienionego w punkcie VI

i jego wysokości, o łącznej kwocie przychodu osiągniętego w roku kalendarzowym lub

w poszczególnych miesiącach w terminie do końca lutego następnego roku, a jeżeli prowadzi pozarolniczą działalność i nie opłaca składek – o kwocie, jaką zadeklarowałby, gdyby je opłacał, nie mniejszej niż kwota najniższej podstawy wymiaru składek. W punkcie

IV pouczenia uprzedzono go o obowiązku zwrotu nienależnego świadczenia i przytoczono jego definicję wynikającą z art.138 ust.2 ustawy emerytalnej.

Podał nadto Sąd, że w dniu 14 maja 2014 r. odwołujący się złożył oświadczenie o osiągnięciu przychodu z pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy w wysokości powodującej zmniejszenie świadczenia. Nie zaznaczył przy tym rubryki potwierdzającej osiągnięcie takiego przychodu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Oświadczenie to również zawierało stosowne pouczenie o konieczności powiadomienia Oddziału ZUS o podjęciu oraz zaprzestaniu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczeń społecznych, z której uzyskuje się przychód.

Pismem z dnia 4 listopada 2016 r. ubezpieczony poinformował organ rentowy, że w 2014 r. osiągnął przychód z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w wysokości 19.102,75 zł. Strata z tytułu jej prowadzenia wyniosła 3.784,14 zł. Z kolei z treści zaświadczenia z dnia 4 listopada 2016 r. wystawionego przez (...) Grupę (...)

Sp. z o.o. Oddział KWK (...) wynika, że w roku 2014 J. P. osiągnął przychód z tytułu zatrudnienia w ramach umowy o pracę w łącznej wysokości 71.295,66 zł.

W dniu 30 stycznia 2017 r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Wskazał także Sąd, że w sprawie o sygn. akt X U 2226/14 Sąd Okręgowy w Katowicach w pkt 2 wyroku z dnia 29 maja 2015 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji nakazującej zwrot świadczeń za 2013 r. stwierdzając, że nie zawiadomił on prawidłowo organu rentowego o osiągniętych przychodach, wbrew nałożonemu na niego obowiązkowi wynikającemu z kierowanych do niego jasnych i w pełni zrozumiałych pouczeń. Jeżeli chodzi natomiast o świadczenie emerytalne wypłacone mu za lata 2011-2012, Sąd w pkt 1 wyroku uwzględnił jego odwołanie, stwierdzając brak obowiązku zwrotu świadczenia emerytalnego za te okresy wraz z odsetkami, albowiem ZUS był zawiadomiony przez niego o okolicznościach powodujących zawieszenie prawa do świadczeń, a mimo tego wypłacił je. Wyrok, co do rozstrzygnięcia zawartego w pkt 2 wyroku ubezpieczony zaskarżył apelacją, która została oddalona przez Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 27 września 2016 r. (sygn. akt III AUa 1834/15).

Z kolei apelacja organu rentowego została odrzucona przez Sąd II instancji.

Sąd Okręgowy w Katowicach podał nadto, że w sprawie o sygn. akt X U 2226/14 ubezpieczony zeznał, że od grudnia 2008 r. do nadal prowadzi działalność gospodarczą, jako agent ubezpieczeniowy. Przez cały okres prowadzenia działalności gospodarczej odprowadzał z tego tytułu składki na ubezpieczenie zdrowotne. Podał, iż zapoznał się z pouczeniami zawartymi w decyzjach organu rentowego. Mimo to uznawał, że nie ma obowiązku każdorazowo informować ZUS o prowadzonej działalności, skoro nie uzyskiwał z jej tytułu dochodu.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd I instancji przytoczył treść art. 138 ust. 1, ust. 2 pkt 1, ust. 4 i ust. 5, art. 103 ust. 1 i ust. 2, art. 104 ust. 1, ust. 1a, ust. 2 i ust. 7 oraz art. 127 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także § 3 ust. 3 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty i stwierdził, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Za bezsporne uznał Sąd, że odwołujący się pobierający w okresie objętym sporem emeryturę, był prawidłowo pouczony o okolicznościach uzasadniających ustanie lub zawieszenie prawa do tego świadczenia w związku z osiągnięciem przychodów z tytułu zatrudnienia i prowadzenia działalności gospodarczej oraz, że w okresie tym osiągnął przychód skutkujący zawieszeniem prawa do świadczenia emerytalnego, a w konsekwencji - po dokonaniu rozliczenia - powodujący obowiązek zwrotu świadczenia nienależnie pobranego.

Spór dotyczył zatem jedynie tego, czy ubezpieczony pobierający emeryturę, zawiadomił organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to emerytura była mu nadal wypłacana.

Zauważył Sąd, że J. P. w oświadczeniu złożonym w dniu 14 maja 2014 r. zawarł informację, iż osiąga przychód jedynie ze stosunku pracy, w wysokości powodującej tylko zmniejszenie wysokości świadczenia, a nie jego zawieszenie. Należy zatem przyjąć,

że ubezpieczony nie zawiadomił prawidłowo organu rentowego o osiągniętych przychodach, wbrew nałożonemu na niego obowiązkowi wynikającemu z kierowanych do niego jasnych

i w pełni zrozumiałych pouczeń. Z obowiązku powiadomienia ZUS nie zwalnia go ponoszona z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej strata, drugorzędna jest bowiem sytuacja majątkowa wnioskodawcy, gdyż nawet jeśli osiąga on stratę z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności, to podstawę wymiaru jego składek co do zasady stanowi kwota 60% wskazanego wynagrodzenia. Istotnym jest również, że oświadczenia składane do organu rentowego dotyczą „przychodu”, a więc przysporzenia majątkowego, powodującego wzrost aktywów albo zmniejszenie pasywów, co wyraźnie określono w tytule dokumentu.

Podkreślił także Sąd, że ZUS w ramach szerokiej swojej działalności i przyznanych mu kompetencji prowadzi różnego rodzaju rejestry, konta ubezpieczonych u płatników składek. Kwestie te reguluje ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Ustawa ta odrębnie reguluje obowiązek ubezpieczonych, płatników składek, a także ZUS jako organu ustalającego prawa do świadczeń oraz jako organu wypłacającego świadczenia z ubezpieczeń społecznych. Każdy rodzaj działalności ZUS w ramach przyznanych mu kompetencji wymaga prowadzenia innego rodzaju rejestrów. Przepływ informacji pomiędzy poszczególnymi rejestrami, kontami ubezpieczonych uzależniony jest

od sprawy, która w danym momencie załatwia urzędnik. Przepis ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ani też przepisy ustaw regulujących wypłaty świadczeń

z ubezpieczeń społecznych nie nakładają na organ rentowy obowiązku bieżącego, czy też comiesięcznego kontrolowania prawidłowości wypłat świadczeń już przyznanych ubezpieczonym, w tym bieżącego kontrolowania poprzez sprawdzanie rejestrów ubezpieczonych albo płatników składek, czy nie zachodzą podstawy do wstrzymania lub zawieszenia wypłaty świadczenia już przyznanego. Wręcz przeciwnie - to na świadczeniobiorcach ciąży obowiązek niezwłocznego poinformowania organu wypłacającego świadczenie o okolicznościach powodujących wstrzymanie, czy też zawieszenie wypłaty w całości lub w części.

Za nieuzasadnione uznał więc Sąd twierdzenia odwołującego się, że organ rentowy mając - na skutek toczącego się w 2015 r. przed Sądem Okręgowym w Katowicach postępowania o sygn. akt X U 2226/14 - wiedzę, co do prowadzenia przez ubezpieczonego działalności gospodarczej i dysponując zaświadczeniem z dnia 15 kwietnia 2015 r.

o zatrudnieniu i wynagrodzeniu osiąganym ze stosunku pracy w roku 2014 powinien zawiesić wypłatę jego emerytury, zwłaszcza, że w 2015 r. emerytura za sporny okres, tj. za rok 2014 została już dawno wypłacona, a więc zawieszenie wypłaty emerytury za okres objęty zaskarżoną decyzją byłoby bezcelowe.

W konsekwencji Sąd Okręgowy w Katowicach na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc oddalił odwołanie.

Powyższy wyrok zaskarżył ubezpieczony działający przez pełnomocnika będącego radcą prawnym zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego i dokonania jego oceny

z pominięciem istotnej jego części, tj. dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w szczególności:

- protokołów rozpraw w sprawie prowadzonej przed Sądem Okręgowym

w Katowicach o sygn. akt X U 2226/14, w których zawarte są oświadczenia ubezpieczonego wobec pracownika organu rentowego o fakcie prowadzenia przez niego działalności gospodarczej w okresie od grudnia 2008 r. do dnia rozprawy, tj. 25 marca 2015 r. oraz

o sposobie i okolicznościach informowania ZUS w okresie od grudnia 2010 r. do dnia rozprawy o tym fakcie,

- odpowiedzi organu rentowego z 15 października 2014 r. na jego odwołanie od decyzji z 28 lipca 2014 r., zawartej w aktach sprawy prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Katowicach za sygn. akt: X U 2226/14, w której na stronie 2 pisma zawarte jest oświadczenie ZUS: „W tym miejscu organ rentowy wyjaśnia, iż z Kompleksowego Systemu Informacyjnego ZUS wynika, że ubezpieczony prowadzi działalność gospodarczą z podstawą wymiaru składek w wysokości 2.227,80 zł m-nie”, które w konsekwencji doprowadziło do wydania wyroku bez wyjaśnienia wszystkich istotnych dla sprawy okoliczności, a zatem również z naruszeniem art. 227 kpc,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 138 ust. 4 oraz ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez uznanie, że nie wypełnił on ciężącego na nim obowiązku powiadomienia ZUS o okolicznościach mających wpływ na prawo do świadczenia emerytalnego, a w konsekwencji oddalenie jego odwołania oraz uznanie, iż świadczenia podlegają zwrotowi za okres dłuższy niż 1 rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym wydano decyzję o rozliczeniu świadczenia.

W oparciu o powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez zmianę decyzji i stwierdzenie braku obowiązku zwrotu przez ubezpieczonego świadczenia emerytalnego za 2014 r. wraz z odsetkami oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pełnomocnik skarżącego podał, że zachodzą przesłanki do zastosowania art. 138 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie którego nie można żądać zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenie zawiadomiła organ

o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane.

Podniósł, że 14 maja 2014 r. ubezpieczony złożył oświadczenie, w którym wskazał, iż w 2014 r. zamierza osiągnąć przychód w wysokości powodującej zmniejszenie świadczenia, jednak złożył je przed odwołaniem się od decyzji organu rentowego w związku z osiąganym przez niego przychodem za lata 2011-2013, a także przed rozstrzygnięciem sprawy przez Sąd Okręgowy w Katowicach. Tym samym wypełniając obowiązek powiadomienia ZUS o okolicznościach mających wpływ na prawo do świadczenia ubezpieczony wypełnił przesłankę zastosowania w stosunku do niego art. 138 ust. 4.

Wskazał nadto, że w 2014 r. ZUS prowadził postępowanie zakończone wydaniem decyzji o zwrocie przez ubezpieczonego nienależnie pobranych świadczeń za lata 2011-2013. W toku tego postępowania organ rentowy dokonywał weryfikacji Kompleksowego Systemu Informacyjnego ZUS, w wyniku której potwierdził, iż J. P. nadal prowadzi działalność gospodarczą, z podstawą wymiaru składek w wysokości 2.227,80 zł miesięcznie. Informacje w tym zakresie organ rentowy zawarł w piśmie procesowym z 15 października 2014 r. stanowiącym odpowiedź na odwołanie w sprawie prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Katowicach o sygn. akt X U 2226/14. Wobec tych okoliczności organ rentowy już w 2014 r. dysponował wiedzą zarówno w zakresie uzyskiwania przez skarżącego przychodu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej wraz z wysokością podstawy wymiaru składek, jak i dochodu otrzymywanego z tytułu świadczenia pracy.

Pełnomocnik ubezpieczonego stwierdził, że skoro organowi rentowemu znany był fakt prowadzenia działalności gospodarczej oraz osiągania przez niego przychodu skutkującego zawieszeniem wypłaty świadczenia w 2014 r., to zachodzą przesłanki wskazane w art. 138 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS uniemożliwiające organowi rentowemu dochodzenie od niego zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż

12 miesięcy, w tym za rok 2014.

Wskazał nadto, że ZUS otrzymał zaświadczenie o zatrudnieniu i faktycznym wynagrodzeniu uzyskanym przez ubezpieczonego za 2014 rok wystawione 15 kwietnia 2015 r. przez pracodawcę, tj. KWK (...).

Niezależnie od złożonych organowi rentowemu dokumentów oraz oświadczeń J. P. podczas rozprawy w sprawie prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Katowicach o sygn. akt X U 2226/14, złożył wobec pracownika organu rentowego oświadczenie o fakcie prowadzenia przez niego działalności gospodarczej w okresie od grudnia 2008 r. do dnia rozprawy, tj. 25 marca 2015 r. Powyższe okoliczności potwierdzają, iż ZUS dysponował wiedzą o uzyskiwaniu przez niego dochodu otrzymywanego z tytułu świadczenia pracy.

Tym samym na podstawie art. 138 ust. 5 ustawy emerytalnej, kwota nienależnie pobranych świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów, o których mowa w art. 104 ust. 1, podlega w takiej sytuacji zwrotowi za okres nie dłuższy niż 1 rok kalendarzowy poprzedzający rok,

w którym wydano decyzję o rozliczeniu świadczenia, z uwagi na fakt iż ubezpieczony pobierający świadczenie powiadomił organ rentowy o osiągnięciu przychodów.

Fakt, iż pismami z 25 października 2016 r. ZUS zwrócił się do ubezpieczonego, a także do pracodawcy o ponowne złożenie przez nich oświadczeń o wysokości przychodu osiągniętego w 2014 r. pozostaje bez wpływu na okoliczność, iż na podstawie wcześniej złożonych oświadczeń (przez ubezpieczonego oraz pracodawcę) organ rentowy dysponował wiedzą na temat przychodu ubezpieczonego, dającego podstawę do zawieszenia wypłaty świadczenia. Podkreślił także, że po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy w Katowicach w sprawie o sygn. akt X U 2226/14 ZUS nie rozpoczął postępowania zmierzającego do rozliczenia kolejnego okresu pobierania przez ubezpieczonego świadczeń, tj. za 2014 rok, pomimo posiadania wiedzy w tym zakresie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

apelacja nie jest zasadna.

Spór w rozstrzyganej sprawie dotyczył zwrotu nienależnie pobranej emerytury górniczej przez ubezpieczonego J. P. w 2014 r. w związku z rozliczeniem przez organ rentowy jego świadczenia z uwagi na osiągnięty w tym roku przychód.

Zgodnie z art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz.1270 ze zm.) prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu, na zasadach określonych w ust. 3-8 oraz w art. 105, w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. Stosownie do treści ust. 7 tego artykułu prawo do świadczeń ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie wyższej niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszony przez Prezesa GUS.

Stosownie natomiast do treści art. 138 ust. 1 tej ustawy osoba, która nienależnie pobrała świadczenia emerytalno-rentowe zobowiązana jest do ich zwrotu, przy czym zgodnie z ust. 2 pkt 1 tego przepisu za nienależnie pobrane świadczenia uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa

do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, jeżeli osoba pobierająca je była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Przytoczyć nadto należy art. 138 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r., zgodnie z którym nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal

wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata. Kwoty nienależnie pobranych świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów, o których mowa w art. 104 ust. 1, podlegają zwrotowi za okres nie dłuższy niż jeden rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym wydano decyzję o rozliczeniu świadczenia, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie powiadomiła organ rentowy o osiągnięciu przychodu, w pozostałych zaś przypadkach - za okres nie dłuższy, niż 3 lata kalendarzowe poprzedzające rok wydania tej decyzji (art. 138 ust. 5).

Jak słusznie przyjął Sąd Okręgowy w Katowicach okoliczności faktyczne rozstrzyganej sprawy były w zasadzie bezsporne.

Nie ulega zatem wątpliwości, że ubezpieczony posiadający od 8 grudnia 2010 r. prawo do emerytury górniczej był prawidłowo pouczone o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń, albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części.

Nie budzi również wątpliwości wysokość osiągniętego przez skarżącego przychodu w 2014 r. z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy w KWK (...) w Ł. oraz prowadzonej działalności gospodarczej.

Kwestia sporna sprowadzała się zatem do oceny, czy J. P. prawidłowo zawiadomił organ rentowy o okolicznościach wskazanych w art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a w konsekwencji, czy jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

Sąd I instancji prawidłowo zastosował właściwe przepisy prawa i wyciągnął słuszne wnioski końcowe, które w pełni podziela Sąd Apelacyjny.

Zauważyć przede wszystkim należy, że w dniu 9 maja 2014 r. (data wpływu do ZUS 14 maja 2014 r.) ubezpieczony złożył oświadczenie o osiągnięciu przychodu w 2014 r., z którego wynika, iż jego zamiarem było osiągnięcie przychodu z tytułu pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy w wysokości powodującej zmniejszenie świadczenia (k. 145-146 I tomu akt rent.).

Podkreślić trzeba, że w oświadczeniu tym znajdują się rubryki określające m.in. zamiar osoby osiągającej przychód w wysokości: nie powodującej zawieszenia lub zmniejszenia świadczenia, powodującej zmniejszenie świadczenia i powodującej zawieszenie świadczenia.

Skarżący określił rubrykę dotyczącą zmniejszenia świadczenia.

Przyjąć zatem należy, że taki był jego faktyczny zamiar w związku z osiąganym przychodem.

Zgodnie z jego oświadczeniem pobierane świadczenie podlegało zmniejszeniu na łączną kwotę 5.561,52 zł.

Nie można więc uznać, że J. P. prawidłowo zawiadomił organ rentowy o okolicznościach wskazanych w art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W rzeczywistości bowiem z samego tylko zatrudnienia w KWK (...) osiągnął w 2014 r. przychód w kwocie wyższej niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszony przez Prezesa GUS (wyniósł on 71.295,66 zł, a tzw. wyższa kwota graniczna - 59.099 zł).

Podkreślić należy, że ubezpieczony w 2014 roku nie zweryfikował swego oświadczenia o osiągnięciu przychodu, mimo, iż wysokość miesięcznych zarobków osiągniętych w ramach stosunku pracy była mu znana.

W tym kontekście za kwestię drugorzędną uznać należy nie poinformowanie organu rentowego w oświadczeniu sporządzonym w dniu 9 maja 2014 r. o osiągnięciu przychodu również z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Sam przychód uzyskany z tytułu wynagrodzenia w KWK (...) powodował już bowiem zawieszenie wypłaty emerytury.

Prawidłowo także Sąd Okręgowy w Katowicach wskazał, że zaświadczenie zakładu pracy o wysokości uzyskanych przez skarżącego zarobkach w 2014 roku (sporządzone zresztą na druku Rp-7 w celu przeliczenia podstawy wymiaru świadczenia zgodnie z wnioskiem

J. P. z 22 kwietnia 2015 r.) zostało złożone w kwietniu 2015 r., a zatem nie mogło mieć wpływu na zawieszenie wypłaty emerytury w trakcie 2014 roku.

W konsekwencji brak było podstaw do przyjęcia, że ubezpieczony zawiadomił organ rentowy o okolicznościach powodujących zawieszenie wypłaty świadczenia.

Mając powyższe względy na uwadze, skoro apelacja okazała się bezzasadna, Sąd II instancji na mocy art. 385 kpc oddalił ją.

/-/ SSA A.Kolonko /-/ SSA W.Bzibziak /-/ SSA W.Nowakowski

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek